

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННИКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУНЦТВА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОВ ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР.

№ 14 (714)

Субота, 26 сакавіка 1949 года.

Цана 50 кап.

1 старонка

Вышэй сцяг большэвіцкай партыйнасці ў літаратурнай крытыцы!

За трывалы дэмакратычны мір паміж народамі, супраць падпальшчыкаў вайны!

Макар Паслядовіч. На правесні.

Прагляд савецкіх спятакляў.

2 старонка

А. Есакоў, П. Пестран. Дзейнасць бязроднага касмаліта.

На адкрытым партыйным сходзе кіраўнікоў.

Работнікі мастацтва БССР выкрываюць касмалітаў і фармалістаў.

3 старонка

У Совеце Міністраў БССР. Аляксей Русоўкі, Валода пра зоры.

Мікола Гамолка, Дома.

І. Шамякін, Першы твор.

Ул. Няфед, Сучасная тэма ў беларускай драматургіі.

4 старонка

К. Губарэвіч, Спільнасць рускай навукі.

За далейшы поспех тэатра.

Ф. Андросік, Профіль новай Оршы.

Вышэй сцяг большэвіцкай партыйнасці ў літаратурнай крытыцы!

Сярод братніх літаратур вялікага Савецкага Саюза беларуская літаратура займае адно з самых перадавых, патэсных месцаў. Яна з'яўляецца велізарнай часткай дасягненняў нашага народа і ўваходзіць у скарбніцу агульнасавецкай культуры, як яе каштоўны фонд.

Асабліва пасляваенныя гады з'явіліся гадамі надзвычай плённага, шпаркага развіцця нашай літаратуры. Яна яскрава паказвала, што, будучы магутным сродкам камуністычнага выхавання працоўных, нагіх, з большэвіцкай паслядоўнасцю, кіруюцца ў сваёй практыцы тым, што складае жыццёвую аснову савецкага грамадскага ладу — яго марксісцка-ленінскай ідэалогіі, яго палітыкай. Аб гэтым з поўнай сілай сведчаць новыя, надзвычай каштоўныя ў ідэйных і мастацкіх адносінах творы на тэмы сучаснасці, што з'явіліся ў апошні год.

Радаснай, шматбагатай гарантыяй далейшага, яшчэ больш бурнага развіцця і росквіту беларускай савецкай прозы, паэзіі і драматургіі з'яўляецца тое, што ў нашай літаратуры ў апошні час удзілася магутная пляска маладых таленавітых пісьменнікаў. Разам са старэйшымі майстрамі мастацкага слова яны парадвалі ўжо многімі мастацкімі спробамі і глыбокадумнымі творами аб нашай гераічнай сучаснасці, аб нашых людзях — тварцах камуністычнага грамадства.

Наша літаратура знаходзіцца на шляху новага росквіту. Аб гэтым гаварыў тав. Гусароў у сваім справаздачным дакладзе на XIX з'ездзе КП(б)У. «Беларуская літаратура і мастацтва за апошні час дасягнулі значных поспехаў, — адзначыў тав. Гусароў. — Праведзеная ў Маскве доклада беларускай літаратуры, творчых справаздач тэатральных работнікаў, мастакоў, кампазітараў да трынаццатга БССР сведчаць аб вялікім уздыме нашай літаратуры і мастацтва.

Удзельнікі былі-бы яшчэ большым, калі-б гэтыя крытыка не адставала ад агульнага росту літаратуры, каб яна паспявала своечасна, з марксісцка-ленінскай глыбай аналізу ацэньваць усё тое новае, значнае, што выходзіць з-пад пера пісьменніка, ствараючы надзвычайныя і вызначнае кірунак далейшага, яшчэ больш бурнага развіцця ўсяго літаратурнага працэсу.

Вось чаму неабходна прыняць усё захваці, каб узняць нашу крытыку на вышэйшы ступень, актывізаваць работу камісіі па крытыцы пры Савезе савецкіх пісьменнікаў БССР і зрабіць яе сапраўдным баявым штабам па кіраўніцтву ўсёй крытычнай думкай.

Нашы часопісы і газеты даўно павінны былі-б адзіноцтва працягнуць арміянтацыю толькі на вузлае кола крытыкаў. Мы павінны пазнаць нашыя іх за лік маладых здольных сіл з асяродка нашай інтэлігенцыі, рабочых і калгаснікаў. Мы павінны заўсёды ламтацца, што літаратурная крытыка — справа агульнапартыйная, агульнадзяржаўная. Не кроўная задача — стаяць на варце ваўнянай партыйнасці і пільнасці ў літаратуры, актывізаваць прыярытэты большэвіцкай партыйнасці, каб не даць магчымасці пралезці ў літаратуру падкожна буржуазных недабіткаў — бязроднага касмаліта, «нацыяналіста і ўсім тым, каму не дарэгі ігнары савецкай літаратуры і мастацтва. «Прынцыпы большэвіцкай партыйнасці для савецкай літаратуры, — пісала «Культура і жыццё», — з'яўляюцца тым, чым была маці-зямля для Аўтэя».

Прынцыпы гэтыя з'яўляюцца асновай асноў, альфа і амега дзейнасці ўсёх нашых крытыкаў, усіх літаратараў. Бо толькі ў выніку непазбежнай барацьбы за чыстату марксісцка-ленінскай ідэалогіі ў нашай літаратурнай і тэатральнай крытыцы здарылася так, што на працягу доўгага часу на старонках часопісаў і газет падвізліся бязродныя касмаліты, фармаліты і эстаблывочныя спробы. Сваёй шкоднай пісанінай яны збівалі з тону некастрычаных пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва, дэаргентавалі іх.

Задача заключаецца ў тым, каб вышэй узняць сцяг большэвіцкай партыйнасці ў літаратурнай крытыцы, зрабіць яе вострай ідэйнай зброяй барацьбы за мастацкі творы, варты гераічнай сталінскай эпохі, зброй барацьбы супраць варожых уплываў на савецкую літаратуру.

Уплывы гэтыя мелі месца, і іх рашуча трэба выкарчаваць. На гэтай ніве ёсць дзе направаваць, і першае слова павінна належыць нашым літаратуразнаўцам і крытыкам. Тым больш, што рэдакцыя антымарксісцкай, нацыяналістычнай пісаніны, што мелі месца ў старых падручніках, хрестаматых па беларускай літаратуры і ў многіх артыкулах, не праходзяць самі сабою: іх трэба рашуча вырываць з карэннямі.

Вось чаму ёсць неабходна неабходнасць стварэння сапраўдна навуковай, заснаванай на прынцыпах ваўнянай большэвіцкай партыйнасці, гістарычна беларускай літаратуры — старажытнай, класічнай і сучаснай — для вышэйшай і сярэдняй школы. Тое, што зроблена ў гэтай галіне Інстытутам літаратуры Акадэміі навук БССР, толькі першы крокі. Інтэрасы навуковага асветлення нашай літаратуры — магутнага сродка камуністычнага выхавання працоўных — патрабуюць таго, каб гэтая надзвычай адказная работа была ўсямерна паскорана.

Ёсць вялікая неабходнасць таксама і ў тым, каб у найбліжэйшы час стварылі і выдаць пазасобны мануаграфіі аб творчым і жыццёвым шляху нашых класікаў, аб выдатных сучасных пісьменніках — лаўрэатах Сталінскай прэміі, творы якіх наву і любіць народ.

Больш таго, наспела таксама пытанне аб выданні зборнікаў лепшых артыкулаў па літаратурнай крытыцы. Неабходна ўзняць ідэйна-палітычны ўзровень нашай крытыкі, якая, накуль што, адстае ад надзвычайных задач літаратуры, не ўнімае праблемных пытанняў, слаба змагаецца за выпраўленне памылак і выкараненне шкодных устаноў на гісторыі і тэорыі літаратуры, якія папяралі ворагі беларускай культуры — нацыяналісты і касмаліты.

Усе гэтыя надзвычайныя задачы чакаюць свайго найлучэйшага вырашэння. Перад нашым крытычным і літаратурным фронтам адкрываюцца новыя светлыя далейшасці. Быць на ўзроўні вялікіх задач, настаўленых партыяй Леніна—Сталіна перад пісьменнікамі, пастомна змагацца за большэвіцкую ваўнянасць і прыярытэтынасць у літаратуры, за яе рост і прагрэс, за яе ідэйна-мастацкую дасканаласць, — вось задача нашых крытыкаў і літаратуразнаўцаў.

За трывалы дэмакратычны мір паміж народамі, супраць падпальшчыкаў вайны!

Работнікі мастацтва БССР адзінадушна падтрымліваюць прапанову аб скліканні Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру

Мы, працаўнікі беларускага савецкага мастацтва, заўсёды былі са сваім народам і дапамагалі яму будаваць сваё сацыялістычнае жыццё. У самага цяжкага гады Вялікай Айчыннай вайны мы былі разам з ім, і цнер, у гады пасляваеннай сталінскай пяцігодкі, мы ўключыліся ў вялікі фронт мірнага стварэння працы. Шчасце жыць і тварыць для справы мірнага росквіту савецкай Радзімы! Усе нашы творчыя імкненні і надзеі мы звязваем з далейшым сацыялістычным росквітам Савецкай Беларусі, з далейшай барацьбой нашага народа за набліжэнне камунізма.

За чатыры пасляваенныя гады беларускае савецкае мастацтва, як і ўся народная гаспадарка рэспублікі, дасягнула вялікіх поспехаў і сёння вышла на вялікі шлях небывалага ўздыму і развіцця.

Мы поўныя сіл і палымнага жадання ствараць хваляючыя вобразы герояў мірнага будаўніцтва на сцэне, у кіно, у жывапісе, скульптуры і музыцы. Мы ахвотны і натхнёны творчым гарэннем нашага народа, які дбае сёння пра шчасце мірнага жыцця, і для пабудовы гэтага жыцця ён аддае ўсе свае сілы і энергію.

Вось чаму мы глыбока абураны чорнай злычыннай дзейнасцю падпальшчыкаў вайны, якія намагаюцца зноў кінуць чалавечтва ў крывавае бездань нечуваных няшчасцяў.

Пачуццё агіды і нянавіці выклікалі яны ў народаў свету сваёй палітыкай разрываўняў новай вайны.

Разам з усім нашым савецкім народам мы клянім крывавага правакатараў, імперыялістычных людэдаў і разам з усімі народамі свету заўзялем:

— Не будзе па-іхняму! Мы добра памятаем словы нашага вялікага правадыра Іосіфа Вісарыявіча Сталіна аб сілах міру і сілах вайны Таварыш Сталін сказаў: «Вельмі жывыя ў памяці народаў жахі нядаўняй вайны і вельмі вялікі грамадскія сілы, што стаяць за мір, каб вучыць Чырчыю на агрэсіі змагацца іх пераадолець і наварнуць у бок новай вайны!»

І сёння ўвесь свет бачыць, што спраўдзіліся праоркія словы таварыша Сталіна. Мільёны працоўных усяго свету з нянавісцю і абуреннем сустралі з'яўленне «Атлантычнага пакта» — праграму імперыялістычнай агрэсіі англа-амерыканскай рэакцыі. Па краінах абодвух лаўшар'ў зямлі пракацілася грозная і магутная хваля пратэсту супраць мільённа протых людзей, для якіх вайна ў ітарэсах маналістычнага капітала з'яўляецца варожай і ненавісай.

Сілы міру залілі сёння аб сваёй рашымасці перашкодзіць імперыялістычным правакатарам вайны здзейсніць іх чорную справу, аб сваёй рашымасці змагацца за мір ва ўсім свеце. І гэтыя сілы будуць непераадыльнымі, калі яны здолеець даць сакуральны адпор усім спробам развязаць новую вайну.

Мы, работнікі беларускага савецкага мастацтва, разам з усім савецкім народам дасягнемся да прапановы Міжнароднага камітэта сувязі дзеячоў культуры ў абарону міру і Міжнароднай дэмакратычнай федэрацыі жанчын аб скліканні Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру. Ад шчырага сэрца савецкіх людзей, якім дарага мірнае сацыялістычнае жыццё, мы вітаем заклік працоўнага чалавечтва разбурць крывавае планы імперыялістычнай зграі і прыкладзем усё сілы для дасягнення гэтай мэты.

Далей падпальшчыкаў вайны! За мір, за дэмакратыю!

Ад імя працоўнікаў мастацтва БССР:

Народныя артысты СССР Л. Александровская, Г. Глебаў, Б. Платонаў, П. Малчанав; народныя артысты БССР К. Саннікаў, А. Ільінін, Д. Арлоў, Ул. Уладзімірскі, І. Ждановіч, В. Галіна, А. Абуховіч, М. Дзянісаў; нар. мастак БССР І. Ахрэмчыч; заслужаны дзеячы мастацтва БССР А. Багатыроў, Я. Ціцюкі, Я. Зайцаў, М. Чурнін; міністр кінематаграфіі БССР І. Красоўскі, намеснік міністра кінематаграфіі БССР Н. Гасціловіч, начальнік Кіраўніцтва па справах мастацтва П. Лютаровіч, дырэктар Дзяржаўнага тэатра оперы і балета А. Целічан, дырэктар тэатра імя Янкі Купалы Ул. Стэльмах, дырэктар Рускага драматычнага тэатра БССР З. Сяргеява, кампазітар Д. Лунас, кампазітар У. Алоўнікаў, засл. арт. БССР А. Кістаў, скульптар А. Селіханав.

Рост культуры заходніх абласцей Беларусі

Савецкая ўлада адкрыла працоўным заходніх абласцей Беларусі шырокую дарогу да ведаў.

У Маладзечанскай вобласці за гады савецкай улады адкрыты настаўніцкі інстытут, два педучылішчы, 27 сярэдніх, 152 сямігадовых, звыш 900 пачатковых школ, у якіх навуцаецца 90 тысяч юнакоў і дзяўчат.

Ва ўсіх гарадах і раённых цэнтрах працуюць кінотэатры, Дома культуры. 47 кіноперасолак абслугоўваюць насельніцтва сельскіх мясцовасцяў.

У вёсках і калгасах, апрача таго, працуюць 46 сельскіх Домаў культуры, 28 радыёвузлёў, 14 сельскіх клубаў і 225 хат-чытальняў. У вобласці маецца абласная, дзве гарадскія, адна дзіцячая, 14 раённых і 16 сельскіх бібліятэк. А ўсяго іх налічваецца, разам з бібліятэкамі пры клубах і ронных установах—523, у тым ліку ў сельскай мясцовасці 481, з агульнай колькасцю кніг 385 тысяч.

Пры Дамах культуры, клубах, хатах-чытальняў арганізавана 486 розных гурткоў мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічае звыш 10 тысяч чалавек.

Прагляд савецкіх спятакляў

У адпаведнасці з рашэннем Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў СССР ва ўсіх рэспубліках пачаўся прагляд савецкіх спятакляў. Прагляд праводзіцца з мэтай дэманстрацыі дасягненняў савецкай драматургіі і замацавання іх на сцэне тэатраў.

Для арганізацыі і правядзення прагляду савецкіх спятакляў у тэатрах БССР створана камісія ў складзе тт. Лютаровіча, Саннікава, Няфэда, Мішквіча, Раленкі, Арлова, Кавязіна, Папехіна, Ціцюкага і інш.

22 сакавіка спятакляем «Канстанцін Заслонаў» пачаўся прагляд савецкіх пастаповак у тэатры імя Я. Купалы. Акрамя гэтага тэатр паказа пастапоўкі «Губарнар прывітанні», «За тых, хто ў моры», «Маскоўскі характар», «3 народам» і «Гэта было ў Мінску».

У канцы красавіка адбудзецца прагляд у тэатры імя Я. Коласа. Тэатр паказа спятакля «Валікая сіла», «Нараджэнне свету», «Песня нашых сэрцаў», «Цэнтральны ход».

У маі месяцы адбудзецца прагляд у Дзяржаўным Рускам драматычным тэатры, які рыхтуе да паказу спятакля «У адным годзе», «Рускае пытанне» і «На гам баку».

Значную колькасць савецкіх спятакляў прадэцкі і абласных тэатры рэспублікі. Гродзенскі драматычны тэатр паказа свае спятакля «Валікая сіла», «У адным годзе», «Маскоўскі характар», «Шчасце», «У адной краіне» і «Востраў міру».

Піські драматычны тэатр рыхтуе да паказу спятакля «Канстанцін Заслонаў», «Шчасце», «Мата жыцця», «На тым баку», «Гэта было ў Мінску».

Вынікі прагляду камісія абмяркуе ў канцы мая.

Спятакляі, прызначаны камісіяй лепшымі, будуць паказаны ў Мінску.

Лекторыі БССР

Беларускае Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў арганізавала ў Беларускай ССР 170 лекторыяў, з іх 25 лекторыяў працуюць у гарадах, 45 у раённых і сельскіх Соведах, 27 пры заводах, 73 пры калгасах.

З вялікімі поспехам вядуць работу лекторыі пры Брэсцкім клубе чыгуначнікаў, на Мінскім аўтамабільным і трактарным заводах, у калгасах «Комінтэрн», Магілёўскай вобласці, «Савецкая Армія», Віцебскай вобласці, і інш.

Да чытання лекцыяў у лекторыях прыцягваюцца вучоныя, пісьменнікі, кампазітары, мастакі, а таксама наватары вытворчасці і перадавікі сельскай гаспадаркі.

Макар ПАСЛЯДОВІЧ

НА ПРАДВЕСНІ

міка ўсхваляваў Мікалая Астанона адлоўчы ўвечары, калі ён саўжаў радыёперадачу з Масквы.

— Перадавалі пра травяноліную сістэму, пра тое, за што наш калгас узяўся ў першыя гады пасля вызвалення ад нямецкіх захопнікаў. Бачыце на гэтым плане, колькі ў нас адведзена зямлі пад канюшыну? Два палі на 50 гектараў кожнае. Разам сто гектараў! Гэта, ведаеце, не толькі корм, але і налешчанне структурнасці глебы. Так, як вучыць нас Вяльямс. Але ў гэтай перадачы я пачуў шмат новага і цікавага.

Да гэтага часу пасля канюшыны мы селі жыць. Адрэзу пасля касбы агародні поле і чакалі, накуль надыйдуць лепшыя тэрміны сібы. За гэты час кароні травы перагніваюць і ў зямлі ствараецца перагной. Тое, што і патрэбна для росту і развіцця наступнай культуры. Правільна?

Мікалай Астанонак, адсунуўшы ўбок план травянолінага севазароту, чакаў нашага адказу. У неспокійных вачох бригадэра мы заўважылі дапытлівы хітры агенчыкі.

— Правільна, Мікалай Васільевіч.

— Я таксама думаю, — ахвотна задуіўся бригадэра. — Але паглядзім, якія хімічныя працэсы робяцца на канюшынавым полі пасля ворыва. Ці правільна, што мы сеем на канюшыніны жыта, а не другія культуры? Ну, хоць-бы ярыну ў наступную вясну? Скажам, такую каштоўную культуру, як пшаніна? Ці выкарыстоўвае жыта для свайго росту ўсю тую сілу перагною з канюшыны?

ратвараюцца ў солі, якія асеніяй і вяснадай вадой змываюцца глыбока ў зямлю і адтуля расіна ўжо не можа іх дастаць. Зусім іншая справа, калі канюшыніца заворваецца ў познюю вясень, каб вясною сеець па ім каштоўную ярыну. Праце гніення і мінералізацыі затрыманніца марозам да самай вясны. Таму ярына найлепш выкарыстоўвае для свайго росту і развіцця ўсе тыя запасы сажмыўных рэчаў, якія дала поле канюшыны.

— Гэта тое новае, пра што я пачуў па радыё! — прамовіў бригадэра. — Усё, аб чым казаў Трафім Дзянісавіч, было вельмі ясным і правільным.

Слухаючы ўсхваляваную гаворку бригадэра аб складаных хімічных працэсах, якія адбываюцца ў глебе, мы, аднак, думалі пра другое. Мы думалі аб тых вялікіх зменах і пераўтварэннях, якія адбываюцца на вёсцы за гады савецкай улады. Тое, што калгасная Зазерка разам з іншымі суседнімі вёскамі пабудавала на Свіслачы электрастанцыю і трымусіла бяздзейную праз стагоддзі раку рудзіць электраэнергія, яна з'явіцца ў хатніх лямпачках Лічы, гаварыць і спываць дынамікамі і рэрагулятарамі — гэта не толькі знешняя з'ява.

Калі генератара электрастанцыі і сілавога яе шчыта працуюць масовыя людзі. Мікалай Сачка, калгасны камсамолец, добра разабраўся не толькі ў разнастайных бензінавых матарах, але і ў токах. Таксама як Мікалай Астанонак разабраўся ў тых хімічных працэсах, якія навіны ствараюць структурную высокіўдаўляючую глебу.

Селянін-аднаасобнік быў заняты толькі сваімі справамі, якія датычыліся непасрэдна яго самога, яго, скаванага калматымі межамі, участка зямлі. У калгаснага хлебабога выхавалі дзяржаўны погляд на зямельныя справы. Калгасная Зазерка ў мі-

Ад'езд дэлегацыі дзеячоў савецкай культуры ў ЗША

З Масквы для ўдзелу ў Кангрэсе дзеячоў культуры і навукі ЗША ў абарону міру выехала дэлегацыя дзеячоў савецкай культуры.

У складзе дэлегацыі: пісьменнік А. А. Фадзееў (кіраўнік дэлегацыі), правядзены член Акадэміі навук СССР бяхімік А. І.

Апарын, кампазітар Д. Д. Шастаковіч, кінарэжысёр С. А. Герасімаў, пісьменнік П. А. Паўленка, кінарэжысёр М. Э. Чыаурэлі і навуковы супрацоўнік Акадэміі навук СССР І. Д. Ражанскі.

(ТАСС).

Дэлегацыя на славянскі кангрэс у Аргенціне

Славянскі камітэт СССР атрымаў запрашэнне ад Славянскага саюза Аргенціны прыслаць дэлегацыю на 3-ці Славянскі кангрэс Аргенціны, які адкрываецца 23 сакавіка г. г. у Буэнас-Айрэсе.

Прайдзеным Славянскага камітэта СССР

прыняў запрашэнне і рашыў паслаць для ўдзелу ў кангрэсе ў якасці гасцей дэлегацыю ў складзе: А. А. Суркова (кіраўнік дэлегацыі), П. Г. Тычыны і М. Ц. Лынькова.

(ТАСС).

Выстаўка мастацкага вышывання

У Мінскім доме афіцэраў арганізавана выстаўка мастацкага вышывання. Выстаўка мае шмат прыгожа выкананых работ.

З іх асабліва вылучаюцца «Слава Савецкай Арміі» — А. Маскімавай, «Крэмль» — Г. Нісаноравай, ордэн «Пераможы» — Н. Лугавой.

Запамінаюцца вышытыя на палатне пейзажы і карціны Е. Красачкінай, З. Астроў-

скай, Л. Баравай, Т. Філяка, В. Казанкавай, М. Крукавай, Аляксеевай і іншых.

Усе работы выкананы пад непасрэдным кіраўніцтвам Е. Красачкінай і Н. Лугавой, якія сістэматычна вядуць заняткі гуртка мастацкага вышывання.

На выстаўцы экспаніравана звыш 500 работ.

Аляксей РУСЕЦКІ

Балада пра зоры

З людзьмі савецкімі ў шчасці і ў горы
Даўно неразлучна сбраюць зоры.
Калі вайны віхураца хмары —
І ночы і дні ў самалёце таварыш.

З ім неба святлее: яго работа
Сузор'ем блішчыць на бартах самалёта.
І самая яркая з зорнага роя
Іскрыцца, гарыць над сэрцам героя.

А высиплюць зоры па мірнаму небу
Ён зямлі ўсё набракную глебу
Як промяні, ўстане, зазвоніць пшаніца,
Таварыш за руль камбайна садзіцца.

Гектар за гектарам... і ў гэтай рабоце
Зноў множацца ясныя зоры на борце.
А самая буйная з зорнага роя
Іскрыцца, гарыць над сэрцам героя.

Багата радзіма нас надзяліла —
Жыць вольна, на поўныя грузы,
Усёй сілай,
Так жыць, каб услед, дзе ступаеш
і творыш,

Успыхвалі зоры, нягаслыя зоры.

Мікола ГАМОЛКА

ДОМНА

Руды ў ёй і вугалю поўна,
Дыміць ад зары да зары.
Здаецца, што гэта не домна,
А частка уральскай гары.

Ля печу рабочыя сталі,
За плаўкай метала глядзяць.
Гарачага поту каралі
На тварах іх мужных зіхцяць.

А вось і гатова! Праз лётку
Прабіўся агнёвы струмень,—
І майстар запівае ў зводку
Брыгадзе тры нормы у дзень.

Ільцеца шыпячая лава,
Паўзе ручкамі на дол.
Бо косы патрэбны для травы,
Жняркі — для вёсак і сёл.

Вінтоўна патрэбна салдату,
Паэту — стальное пяро,
Каб радасць была нашым святам,
Расло ў родным краі дабро.

У Совеце Міністраў БССР

АБ РАБОЦЕ КУЛЬТУРНА-АСВЕТНЫХ УСТАНОЎ КАЗЛОЎШЧЫНСКАГА РАЁНА, БАРАНАВІЦКАЙ ВОБЛАСЦІ

Совет Міністраў Беларускай ССР абмеркаваў пытанне аб рабоце культурна-асветных устаноў Казлоўшчынскага раёна, Баранавіцкай вобласці. Совет Міністраў прызнаў, што культурна-асветная работа ў раёне знаходзіцца ў незадавальняючым становішчы.

Надрыхтоўка калгасаў раёна да вясновай пасяўной кампаніі праходзіць марудна, не арганізавана аграэхвучоба, прапаганда мічурынскай біялагічнай навукі і папулярызаванне вопыту перадавікоў сельскай гаспадаркі. Мала чытацца лекцыі сярод сялян на палітычныя, прыродазнаўча-навуковыя і сельскагаспадарчыя тэмы. У раёне не арганізавана ніводнага сельскага і калгаснага лектэрыя. Пры хатах-чытальнях і сельскіх дамах культуры не створаны сталы актыў з ліку сельскай інтэлігенцыі і мясцовых сялян, слаба разгортаецца мастацкая самадзейнасць. Марудна ліквідуецца непісьменнасць і малісьменнасць сярод дарослага насельніцтва.

Выканком Казлоўшчынскага раённага Савета дэпутатаў працоўных і выканкомы сельскіх Саветаў не клапацяцца аб стварэнні неабходных умоў культурна-асветным установам для іх бесперабойнай работы. З дванаццаці культурна-асветных устаноў раёна толькі тры маюць свае памяшканні, а астатнія размяшчаюцца ў дамах калгаснікаў і непрыстасаваных памяшканнях. Не разгорнута будаўніцтва сельскіх культурна-асветных устаноў метадам народнай будоўлі.

У 1948 годзе дрэнна ажыццяўлялася фінансаванне культурна-асветных устаноў раёна. За 9 месяцаў бюджэтных асігнавання выкарыстаны толькі на 19 процантаў. З 12.100 руб., прадугледжаных на набыццё літаратуры, выдаткавана ўсяго толькі 600 рублёў.

Совет Міністраў Беларускай ССР абавязваў выканком Казлоўшчынскага Савета дэпутатаў працоўных (гав. Везнавен):

Накіраваць усю работу культурна-асветнага раёна на выхаванне працоўных у духу адданасці справе партыі Леніна—Сталіна, на свечасовае выкананне гаспадарча-палітычных задач, якія ставяць перад раёнам, ператварыўшы культурна-асветныя ў сапраўдныя цэнтры камуністычнага выхавання мас.

Забяспечыць у культурна-асветных устаноў прапаганду пярэдавіка пана аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі ССР і БССР, арганізаваць сістэматычнае правядзенне лекцый, дакладаў і гутарак на палітычныя, прыродазнаўча-навуковыя і сельскагаспадарчыя тэмы, шырока папулярызаваць вопыт работы майстроў высокіх урэджаў—Герояў Савецкай Працы і ардэнаўцаў і дасягненні перадавой мічурынскай біялагічнай навукі; прыцягнуць да работы культурна-асветнага шырокі актыў з ліку кіруючых работнікаў раёна і сельскай інтэлігенцыі, забяспечыць ахоп усімі формамі культурна-асветнай работы сельскае насельніцтва і асабліва моладзь.

Забяспечыць на працягу першага паўгоддзя 1949 года ўсе культурна-асветныя прыгодныя памяшканні. Адрываць да першага красавіка 1949 года ва ўсіх калгасах і буйных вёсках чыровныя куткі, забяспечыць іх патрэбнай літаратурай і перыядычнымі выданнямі; разгарнуць будаўніцтва сельскіх і калгасных клубуў метадам народнай будоўлі.

Перагледзець склад загадчыкаў хат-чытальняў, дырэктароў сельскіх Дамоў культуры і іншых работнікаў культурна-асветнага, зацвярджаючы іх на паседжанніх выканкома райсавета і надалей не дапускаць цяжкіх кадраў культурна-асветнага.

Арганізаваць пры ўсіх хатах-чытальнях, сельскіх дамах культуры і ў калгасах сельскія калгасныя лектэрыі.

Арганізаваць пры ўсіх клубных установах работу гуртоў мастацкай самадзейнасці: харавых, драматычных, музычных і іншых, якімі шырока ахапіць сельскую моладзь.

Забяспечыць поўнае і свечасовае выкарыстанне бюджэтных сродкаў, прадугледжаных у 1949 годзе на патрэбы культурна-асветнага.

Совет Міністраў абавязваў Камітэт па справах культурна-асветнага пры Совеце Міністраў БССР (гав. Мішковіч):

Накіраваць у Казлоўшчынскі раён кваліфікаваных работнікаў Камітэта для аказання практычнай дапамогі ў палепшэнні работы культурна-асветнага.

Вылучыць у першым паўгоддзі 1949 года для раённай бібліятэкі, бібліятэк сельскіх Дамоў культуры і хат-чытальняў мастацкую і палітычную літаратуру на 10 тысяч рублёў, перадаць Казлоўшчынскай раённай бібліятэцы безваротна з фондаў бібліятэк сістэмы Камітэта 500 экзэмпляраў кніг, накіраваць у культурна-асветныя раёна неабходны культінвентар і музычныя інструменты, забяспечыць раённую лектарскую групу, хата-чытальні і сельскія клубы нагляднымі дапаможнікамі і канспектамі лекцый і дакладаў на агульна-палітычныя і навуковыя тэмы.

Совет Міністраў абавязваў Дзяржаплан БССР (гав. Чорнага) у першым квартале 1949 года ўнесці прапанову аб вылучэнні 150 тысяч рублёў на будаўніцтва ў Казлоўшчынскім раёне Дома культуры.

Міністэрству кінематографіі БССР (гав. Красоўскаму) прапанаваць рашуча палепшыць работу па кіноабслугоўванню насельніцтва Казлоўшчынскага раёна, забяспечыць паказ кінофільмаў у кожным буйным населеным пункце не менш двух разоў у месяц і накіраваць у першым квартале 1949 года ў Казлоўшчынскі раён дадаткова дзве кіноперасоўкі.

Совет Міністраў абавязваў абласныя, гарадскія і раённыя Саветы дэпутатаў працоўных заходніх абласцей Беларускай ССР прыняць неабходныя меры к палепшэнню работы культурна-асветнага на месцах; сістэматычна аміраваць на паседжанніх выканкомаў пытанні работы асобных клубуў, хат-чытальняў і бібліятэк.

прывычаліся да ўсяго кансерватыўнага, адсталася. Іркім пэрыятам адсталася і кансерватыўнага ў нашым жыцці аўтар выводзіць Чарнуху—кіраўніка будаўніцтва трэста. Аўтар улада падкрэсліў погляды Чарнухі яго разважаннем. «Ворагаў мы разбілі?—Разбілі. Другія не сунуцца. Будзь-ж цяпер спяшацца? Чуў я нядаўна адну лекцыю. Не ўсё, што ў ёй гаварылася, асталося ў памяці. Помню, як лектар сказаў: новае перамога! І я так думаю—што-б там ні было—новае перамога! Кроў з носу! Чаго-ж яма са скуры вон ізіці, калі дзедзена, што новае перамога?».

Такія людзі, як Чарнуха, не разумеюць сэнсу і неабходнасці найчужэйшага руху наперад, і ў гэтым іх самая страшэнная заганя. Як кіраўнік будаўніцтва Чарнуха задаволены тым, што яго план выконваецца на 100 процантаў, ён задаволены заняжымі тэмпамі і нормамі работы. Такія людзі, як Чарнуха, становяцца тормазам у імклівым руху савецкага народа наперад.

Аўтар паказвае, як узрасла сям'я савецкіх людзей, які яны, пачынаючы ад пераможнага кіраўніка і канчаючы простым рабочым, дружна, адзінай сям'ёй пераадоўваюць любыя цяжкасці, змагаюцца за новае жыццё. Аўтар звяртае ўвагу на стойкія на знешнія падзеі, звязаныя з барацьбой за пераыванне плана, колькі на ўнутраныя пачуцці людзей. Людзі ў п'есе—з новым перадавым светлаглядам, і для іх рух наперад з'яўляецца адзінай меркай жыцця.

Іншыя п'есы, якія адзначалі вышэй, таксама раскрываюць актуальныя тэмы сучаснасці, паказваюць барацьбу перадавых людзей супраць адсталых. Вельмі важна, што гэтая тэма раскрываецца ў п'есах на матэрыяле калгаснага жыцця.

Важныя і актуальныя тэмы паставілі ў сваіх п'есах В. Вітка («Прамень будучыні»), І. Гурскі («Хлеб»), Ю. Рудзько («Дарагі госьць») і інш.

Драматычныя канфлікт п'есы «Прамень будучыні» вынікае з рознага разумення сённяшняга калгаснага жыцця старэйшай калгаса Міколам Савоічам і яго братам Андрэем. Калі Мікола лічыць, што яго адстаючы калгас не зможа ўзяцца без сапраўднай дапамогі, дык Андрэй, намеснік дырэктара МТС, іначай глядзіць на гэта. Ён дзедзіць, што ўсё залежыць ад жадання і ўмення арганізаваць калгасную справу.

Брок за крокам аўтар пераканаўча паказвае прычыны, якія прывялі Міколу да яго памылковых поглядаў. Вярнуўшыся з фронту, Мікола рашыў, што навокі мір заваяваны, можна і адпачыць. Пустышні справу на самацёк, ён пачаў траціць сувязь з жывымі і ніяк не мог зразумець галоўнай задачы найчужэйшага аднаўлення калгаса. Мікола гудлае веру ў людзей, у іх вільную сілу і магчымасці, ён гудлае здольнасць распазнаваць у людзей блажое і добрае і абіраецца на людзей, не зацікаўленых у калгаснай справе.

Ік і трэба было чакаць, Мікола разваліў работу калгаса. Заканамерна і тое, што Мікола і ў асабістым жыцці не мае ўданы. Страціўшы адчуванне раласці працы, ён страціў і пачуццё сардэчнай прыязні.

Зусім іншым паказвае аўтар вобраз Андрэя Савоіча. Андрэй дамагаецца поспеху іменна дзякуючы таму, што ён верыць у сілу калгатыва і ўмее арганізаваць яго для справы будаўніцтва. Абпіраючыся на перадавых калгаснікаў, Андрэй пераканаўча дзедзіць, што толькі паспешнай напружанай працай можна паспяхова амавіць разбураныя калгасы. Мікола і сам убачыў праўду Андрэя, зразумець свае памылкі і сваё сапраўднае месца ў працы калгаса.

У жыцці парадка можна сустрэцца з такімі людзьмі. Заарэпа, што чацвек, які быў перадавым, адстае ад жыцця. І калі такому чалавеку свечасова валамагчы шчыра большавіцкай крытыкай, ён зноў вернецца на правільны шлях.

Глыбокае ідэйнае раскрыццё вобразаў такіх людзей, дапамога ім, свечасовае новага ў жыцці — адна з важнейшых задач савецкай драматургіі.

Вось чаму п'есе «Прамень будучыні» мае беспрэчыннае права і магчымасці для паказу на нашаму гледзку.

Даволі нікава вырашана і лірычныя лініі п'есы. Нарядка быга, што драматургі, рашаючы ў сваіх п'есах тэму кахання, абмяжоўваюцца знешнім паказам яго В. Вітка («Водзіць тэму кахання ў п'есе не з мэтай займальнасці. Ён надае гэтай тэме сур'ёзнае значэнне. Каханне паказваецца аўтарам як пачуццё, у якім раскрываюцца лепшыя якасці савецкіх людзей, якое дапамагае ім працаваць і змагацца за сваё і агульнае шчасце.

П'еса І. Гурскага «Хлеб» таксама раскрывае тэму барацьбы за перадавы метады працы ў калгасе. І тут сутыкаюцца

два погляды, два разумныя сацыялістычныя погляды. Старшыня калгаса Бондар добра ведае, што поспех росту калгаса залежыць ад яго самога, ад усіх калгаснікаў. І ён, як савецкі патрыёт, аддае ўсё свае сілы калгаснай справе.

Праціўнік Бондара — яго намеснік Апішчук. Ён не бачыць сэнсу ў пачынаючых людзей хутэй накончыць з разбуранымі над грамадскімі п'лэхілава прыводзіць чалавека да заняпаду. Апішчук у выніку ўсёго аказваецца нікімнім і лішнім чалавекам.

Аўтар вельмі добра напісаў такіх вобразы калгасных людзей, як Вясніна, Мельнік, Рымша і старшыня калгаса Касперскі.

У п'есе ёсць нікавае дэталі. Калгаснікі знаходзяць у сумцы сабітага савецкага бабца зерне пшаніцы. Гэтае зерне, падарынае калгаснай гаспадарцы, дае добры ўрадок. У гэтай малой дэталі ёсць немалаважны сэнс: справа, за якую змагаюцца нашы людзі, дада і дасць лепшыя вынікі.

Вельмі актуальнай з'яўляецца і п'еса «Дарагі госьць» Ю. Рудзько. У ёй таксама паказана калгасная вёска ў пасляваеннае часе. Барацьба за хутэйшае аднаўленне калгаснай гаспадаркі, барацьба з перажыткамі мінулага ў свядомасці людзей складала ідэйную аснову п'есы.

П'еса «Дарагі госьць» вызначаецца некалькімі вобразамі і імямі аўтараў у камедыі і сатыры, і гэта надае п'есе некалькімі свечасабітасць.

Зусім надаліна закончана ў асноўным п'еса «Кветкі Цянь-Шаня» М. Горшана і М. Насладзіва. Аўтары ўзялі вельмі актуальную тэму пра асвеенне калгаснага на беларускіх балотах і вырашашчы пытанні жыцця і працы савецкіх людзей.

У п'есе паказана, як перадавы савецкія людзі, ідуць наперад, змятаюць на сваім шляху ўсё старое і нікімінае, што перашкадае для жыцця, але асуджана на нікіміліную пагібель.

Калгас атрымаў заданне асвоіць культурна-асветную работу ў калгасе. У калгасе ўзнікаюць цяжкасці. Вырошчванне кок-сагыза патрабуе новай арганізацыі і новых метадаў працы. Велікую дапамогу калгасу аказвае сакратар райкома партыі Дзёмін. У барацьбе за выкананне задання паступова ўцягваюцца ўсёе калгасы. Пачынаецца спаборніцтва паміж калгасамі. І ў гэтай барацьбе не асталося месца тым людзям, якія плятуцца ў хвасце. Нават зямля сімулянт і гультай Мякота становіцца актыўным калгаснікам.

Характэрны асабітасны знайшлі аўтары ў вобразе загадчыка сельскагаспадарчага аддзела райвыканкома Шумені. Гэты чалавек баіцца ўсёго новага і рыеі за ўсё турбуецца аб сваім уласным жыцці. Яму больш за густу спакойная работа і спакойнае жыццё.

Самы галоўны вобраз у п'есе — сакратар райкома партыі Дзёмін. Ён камуністычна пачагаі і любоўю народа, ён ўмее мабілізаваць і накіраваць ініцыятыву мас.

П'еса знаёміць з вобразамі перадавых людзей калгаснай вёскі.

Людзі сённяшняга калгаснага вёскі паказаны і ў п'есе «Алазанская даліна» К. Губаравіча і І. Дорскага. Іх імкненні і клопаты таксама выніваюць з жадання дамагчыся поспеху свайго калгаса, спаўнячы асабітасныя інтарэсы з грамадскімі.

У плане лірычнай камедыі аўтары паказваюць інтэнацыянальную дружбу савецкіх народаў, адзіства іх маты ў сацыялістычнай працы і жыцці.

Зусім зразумела, што ўсе пераічаныя п'есы маюць вялі рад неадходна ўва з тэе адной прычыны, што большасць іх аўтараў—пачынаючы драматургі. Ён імяе цяжка было аваладаць драматычнай формай, не зусёды іх п'есы вызначаюцца кампазіцыйнай стройнасцю, не ўсе вобразы раскрыты глыбока і вылісаны яркава. Але трэба адзначыць самае галоўнае ва ўсіх п'есах аб пасляваенным жыцці Беларускага народа — настойлівае і драматычнае імкненне аўтараў раскрыць у вобразях сённяшняга сацыялістычнага рэчаіснасці, паказаць яе пераадавыя рух наперад, паказаць лепшыя людзей пасляваеннага будаўніцтва. І гэта патрабавала імкненне аўтараў заслугувае ўзаяжак увагі нашых чытаў і награвуе ад іх упарты і настойліва дамагаюцца драматургам дасяці свае творы да аднавадна ідэйнага і мастацкага ўзроўня.

УЛ. НЯФЭД

Сучасная тэма ў беларускай драматургіі

Велікую шкоду развіццю беларускай савецкай драматургіі пранеслі антынастрыёты і фармалісты, якія доўгі час ардуравалі ў беларускім тэатральным мастацтве. Гэта яны крычалі аб тым, што беларускія драматургі не ўмеюць знаходзіць і раскрываць у дзясні драматычных канфлікты, не ўмеюць пісаць п'ес; гэта яны пераадавалі прасоўванню новых п'ес на сімну беларускіх тэатраў, імкнуліся зганіць п'есы, прысвечаныя актуальным тэмам сучаснасці.

У выніку ворагай дзейнасці буржуазных эстаў і фармалістаў шмат якіх п'ес беларускіх драматургаў не было дасягаваны сумесна з тэатрам і не убачылі сцені хоць і мелі поўнае права на наказ гледачу. Тут да прыкладу можна прывесць п'есу «У добры час» Вялічэна і Вялічэна, якая закралада пытанні калгаснага будаўніцтва. У тэатры імя Янкі Куналы гэту п'есу, пад выгладам яе «ніпоўнанасці», забракавалі тым, ад каго залежыць я лёс.

Даволі цікавую п'есу на тэму аб герцаўнай савецкай моладзі ў Вялікай Айчыннай вайне напісала пачынаючы драматург Т. Пічужка. У п'есе была арыгінальная свежая думка, праўдзівасць і прастата ў раскрыцці рэчаіснасці і вобразу савецкіх людзей. Не выпадкова яна была адзначана на рэспубліканскім конкурсе. Але і гэта п'еса не дайшла да гледача. Ражысёр Гродзенскага тэатра Ю. Армыніскі зрабіў з яе пошы і графарэтны варыянт.

Гэта не адзіны і не апошні прыклад патавалівых адносін да п'ес беларускіх драматургаў з боку эстаўтвучых сілоў і фармалістаў.

Ці аднаўдалі сапраўднаму становішчу рэчў ляматаванні бязродных касмапалітаў аб тым, што ў нас няма п'ес, што тэатрам няма чаго ставіць? Толькі адін пералік напісаных п'ес дзедзіць адваротнае.

За апошнія два—тры гады ў беларускай савецкай драматургіі з'явіліся такія п'есы, як «Канстанцін Заслоў», «З народа», «Святло з Усходу», «Уся ўлада Советам», «Песня наших сэрцаў», «Цэнтральны ход».

«Прамень будучыні», «Хлеб», «Дарагі госьць». У апошні час закончылі свае п'есы М. Горша і М. Насладзіва («Кветкі Цянь-Шаня») і К. Губаравіч і І. Дорскі («Алазанская даліна»).

Некаторыя з гэтых п'ес пастаўлены ў нашых тэатрах і карыстаюцца поспехам у гледача, але большасць з іх не дайшла да сцены дзякуючы упартаму супраціўленню абнагаленых фармалістаў і касмапалітаў.

Самае большае супраціўленне выкалікалі п'есы, прысвечаныя пасляваеннаму аднаўленню народнай гаспадаркі БССР. Толькі адна з іх—«Песня наших сэрцаў» В. Палескага, пасля ўпартага супраціўлення Літвінава была пастаўлена ў тэатры імя Я. Купалы.

Уважлівае азнамленне з п'есамі, прысвечанымі пасляваеннай сучаснасці, дае падставу спырацца, што ў нашай драматургіі ёсць поўныя поспехі і прыкметны зрух наперад. За гэты час напісана каля 15 п'ес, якія з поспехам можна было-б дасягавалі і паказаць на сценах беларускіх тэатраў.

Пасляваенная беларуская драматургія развіваецца па трох асноўных тэмах: пасляваеннае аднаўленне народнай гаспадаркі, гісторыка-рэвалюцыйная, Вялікая Айчынная вайна.

Укі

творчасць „Ленфільм“)

Фільма, у якіх паказана сустрэча А. М. Горкага з акадэмікам І. П. Паўлавым.

— Ленін нас сваім саюзнікам лічыць, большавіком у навуцы... — гаворыць Аляксей Максімавіч.

І. П. Паўлаў высока ацаніў клопаты партыі і ўрада аб навуцы. Пальгымнымі словамі патрыёта савецкай навукі І. П. Паўлаў выказаў сваю ўдзячнасць партыі і ўраду на пяцінацятым Міжнародным кангрэсе фізілагаў, скліканым у Маскве на прапанову І. В. Сталіна. Асабліва гарача ён выказаў свае думкі і пачуцці на прыёме ў таварыша В. М. Молатава ў часе Міжнароднага кангрэса.

— Раней навука была адарвана ад жыцця, — сказаў І. П. Паўлаў, — была адгароджана ад насельніцтва, а цяпер я бачу іншае: навуку павяжае і цягне ўсё народ. Я падмаваю бакал і п'ю за адзінства ўрада і свеце, які так цэніць навуку і гарача яе падтрымлівае, за ўрад маёй краіны...

Цудоўным сведчаннем клопатаў савецкага ўрада аб развіцці паўлаўскага вучэння з'яўляецца відомы сёння ўсім свету інстытут імя І. П. Паўлава ў Калтушах пад Ленінградом. Воляй партыі вакол інстытута вырастае гарадок паўлаўскай навукі, якую з поспехам рухаюць уперад яго шматлікія вучні, класатаўна выхаваныя вялікім вучоным.

У Калтушах да І. П. Паўлава прыхаў С. М. Кіраў. Глыбока запамінаецца іх душэўная размова.

— Тысячагоддзі чалавечства шукала шлях да справядлівасці, — гаворыць Сяргей Міронавіч, — і цяпер мы знайшлі яго. Гэта — камунізм. І няма іншага шляху...

— Так, так, — згаджаецца Паўлаў. — Прызнацца, я і сам падазраваў. Так, так, імяна так. Я-ж не сляпы, бачу. Тысячы фактаў бачу...

З глыбокім перакананнем у перамоце новага, на ўрачыстасці савецкай навукі пакідае І. П. Паўлаў жыццё.

Сімвалам неўміручасці ідэй вялікага рускага вучонага гучаць словы з яго палання да савецкай моладзі, зачытанага на з'ездзе комсамола. Маладое і самае перадавое пакаленне савецкага народа ўзьме і панясе высока далей сілы вялікай рускай навукі.

Глыбокае і незабыўнае ўражанне пакідае гэты глыбокадзейны патрыятычны фільм.

Поспех яго — у правільным вырашэнні пэнарыстам і рэжысёрам пастаўленай тэмы. Яны кіраваліся адзіна верным творчым метадам — метадам сацыялістычнага рэалізму.

Поспех фільма — глыбокае пранікненне ў вобраз І. П. Паўлава маладога актёра А. Барысава, які найбольш у гэтай ролі непраўдзідэнае майстэрства пераўвасаблення. Трэба мець палымнае сэрца актёра-патрыёта, каб так надлюбіць свой вобраз, ужыцца ў яго і жыць ім, як жыве вобразам І. П. Паўлава А. Барысаў. Роль І. П. Паўлава — значнальшая і павучальная актёрская ўдача. Калі актёр глыбока пранікаецца ідэйнай сутнасцю свайго вобраза, не лепш яго халоднымі рукамі, са спайонным сэрцам рамесніка — удача бывае арганічным вынікам.

Кожны з актёраў па-свойму, але ўдачна стварыў свой вобраз: Н. Чаркасаў (А. Горкі), М. Сафонава (жонка Паўлава), А. Алісава (Варвара Антонаўна) і іншыя.

Усе яны сваёй шчырай і самаадданай працай даспаглі стварыць фільм аб вялікім вучоным, фільм, якім па праву можа ганарыцца савецкая кінематаграфія.

Н. ГУБАРЭВІЧ.

19—20 сакавіка адбыўся першы з'езд калгаснікаў Маладзечанскай вобласці. На гэтым з'ездзе прысутнічаў беларускі паэт лаўрэат Сталінскай прэміі Максім Танн.

На здымку: паэт Максім Танн сярод сваіх землякоў-калгаснікаў Мядзельскага раёна.

ЗА ДАЛЕЙШЫ ПОСПЕХ ТЭАТРА

22 сакавіка ў Дзяржаўным драматычным тэатры імя Янкі Купалы адбыўся адкрыты партыйны сход, прысвечаны вынікам работы XIX з'езда КП(б) Беларусі.

Са справаздачай аб выніках з'езда выступіў дырэктар тэатра У. Стальмах.

— Тав. Гусараў, — гаворыць дакладчык, — звярнуў асаблівую ўвагу на далейшае ўзмацненне партыйна-палітычнай і ідэалагічнай работы, на ўзмацненне ідэйнага выхавання савецкіх людзей у камуністычным духу. Разам з тым, ён выкрыў і асудзіў бязродных касмапалітаў, што дзейнічалі ў нашай тэатральнай і літаратурнай крытыцы.

У нашым тэатры таксама выкрыты касмапаліт Л. Літвінаў. Праўда, сярод нас меліся такія людзі, якія імкнуліся спачувальна Л. Літвінаву, імкнуліся ўсё яго выгарадзіць, абвясціць яго памылкі вынаходнымі. Аднак, мы асудзілі такіх «афронцаў» Л. Літвінава і выявілі сапраўдны твар бязроднага касмапаліта.

Тав. Стальмах спынаецца на задачах, якія паўстаюць перад тэатрам у святле рашэнняў XIX з'езда КП(б)Б. Ён адзначае незадавальняючую работу тэатра ў мінулым годзе. За 1948 год фінансавы план неадвыкананы. Не пастаўлены два заплававаныя спектаклі. Па колькасці паказаў паставак таксама вялікае недавыкананне. Неабходна было паказаць 340 спектакляў, а паказана—262.

Праўда, у першым квартале гэтага года ёсць некаторыя поспехі. Так, за два першыя месяцы мы здыклі былі правесці шэсць рэпетыцый, а правялі — 9, паставілі шэсць выдатных спектакляў, а паставілі—15, апрача таго амаль цалкам выканалі план паказу ввечэрніх паставак. Фінансавы станавіцца таксама значна палепшылася. Па плану за два месяцы першага квартала мы павінны атрымаць 245 тысяч рублёў прыбытку. Гэтая сума поўнасцю выканана.

Затым выступіў рэжысёр К. Саннікаў. Ён адзначыў, што прадастаў напружаная праца ўсяго калектыва тэатра. У гэтым годзе павінна быць вывучана 10 прэм'ер. Сярод іх: «Вогненная рэка» В. Калужнікава, «За вогнямі аднаго насольства» бр. Тур, «Ворагі» М. Горкага, «У адной краіне» Н. Віргы, а таксама прэм'еры па іспех беларускіх драматургаў — «Святло з Усходу» П. Габкі, «Вяселі Цянь-Шана» М. Горцава і М. Паслядовіча, «Алазанская даліна» К. Губарэвіча і І. Дорскага і іншыя. Да юбілея А. С. Пушкіна тэатр павінен падрыхтаваць сцэны па творах вялі-

кага паэта «Барыс Гадуноў» і «Скупны рыцар».

Разам з тым, адзначае т. Саннікаў, тэатр у вялікім даўгу перад савецкімі дзяцьмі. Патрэбна пазнацца над тым, каб у блэйшы час падрыхтаваць спецыяльную п'есу для дзяцей і аднавіць пастаўку «Маладой гвардыі», перапрацаваць «Паўлінку», згодна заўваг друку, партыйных і савецкіх дзяцякоў.

К. Саннікаў прапануе смялей вылучаць маладыя актёрскія сілы, а таксама маладых рэжысёраў. Падрыхтоўваць паралельна дзве прэм'еры, бо для гэтага ёсць усе магчымасці.

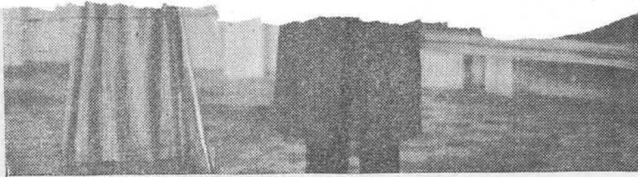
Артyst В. Краўцоў у сваім выступленні спынаецца на тым, што, нягледзячы на выкананне фінансаванага плана ў першым квартале, усё-ж на колькасці прэм'ер ён не выкананы. За тры месяцы падрыхтавана толькі адна прэм'ера. Гэта вельмі мала. Калі ў далейшым будзе такое заспакаенне сярод кіраўнікоў тэатра, безумоўна, запланаваныя 10 спектакляў на 1949 год абстануцца на паперы.

XIX з'езд КП(б)Б, — гаворыць тав. Бірыла, — патрабуе ўзмацніць большае неспрымальнасць супраць усялякіх шкодных працў касмапалітызма і нацыяналізма на ідэалагічным фронце. Мы толькі тады зможам хутка расправіцца і выкрыць гэтыя працы, калі па-сапраўднаму авалодаем марксізмам-ленінізмам. Аднак, у тэатры палітуркі амаль зусім не працуе. Мы ввучаем толькі трэці раздзел «Кароткага курсу гісторыі ВКП(б)» у той час, як іншыя калектывы ў гарадской сетцы палітсветы ввучаюць, ачысць раздзел. Гэтак адставанне — ганебнае для нас, і мы павінны неадкладна, па-сур'ёзнаму ўзяцца за ввучэнне марксізма-ленінізма.

Далей т. Бірыла адзначае, што ў апошні час актёр Кудраўцаў дрэнна выконвае ролі. У палітурцы не ввучыцца, нават газета ў яго руках — радзі госьць. Не дзіва, што Кудраўцаў мае нізкую палітычную падрыхтоўку, што ён парухае працоўную дысцыпліну. Нежаданне ввучыцца ў палітурцы заўважаецца таксама ў актёра Краўцова і іншых таварышоў.

На сходзе выступілі таксама У. Уладзімірскі і інш.

Сход прыняў рэзалюцыю, якая заклікае калектыв тэатра на барацьбу за паспяховае выкананне рэпертуарнага плана ў гэтым годзе, на далейшае палепшэнне ідэалагічнай работы сярод актёрскага калектыва, на барацьбу з варожымі правамі касмапалітызма.

Кадр з фільма «Акадэмік Іван Паўлаў». На здымку: актёры А. Барысаў (Паўлаў), А. Алісава (Варвара Антонаўна).

Ф. АНДРОСІК

ПРОФІЛЬ НОВАЙ ОРШЫ

На працягу двух год архітэктары і інжынеры Беларускага Дзяржаўнага праектнага інстытута «Белдзяржпраект» Кіраўніцтва на сферах архітэктуры пры Савецкім Міністраў БССР і архітэктар Д. Мацкевіч ушарта працавалі над складаннем праекта планіроўкі горада Оршы.

Творчая праца аўтарскага калектыва ўжо ўвасоблена ў праекце планіроўкі горада.

Выконваючы ўказанні партыі і ўрада аб палепшэнні культурна-бытавых умоў працоўных, ужо ў перадавыя гады ў Оршы былі праведзены здымачныя работы і распрацаваны праект планіроўкі горада, які рэгуліраваў яго забудову, добраўпарадкаванне і размяшчэнне прамысловасці. Часовае імя горада — «Орша-1948».

Поўнасцю знішчана прамысловасць горада, яго капітальны жыллёва-комунальны фонд і гарадская цэнтральная частка. Нямецка-фашысцкія пагромшчыкі ператварылі Оршу ў руіны.

Насяя выгнаны фашысцкія захопнікаў працоўная зноў аднаўляюць і адраджаюць свой горад.

Сучаснае развіццё горада абумоўліваецца яго народна-гаспадарчым значэннем, як буйнага прамысловага цэнтара, развітага транспартнага вузла, а таксама адміністрацыйна-палітычным і культурна-асветным значэннем горада абласнога падпарадкавання БССР і ператворыць Оршу ў цэнтр усіх відаў транспарта, дзе будуць сканцэнтраваны вялікія грузавыя апараты.

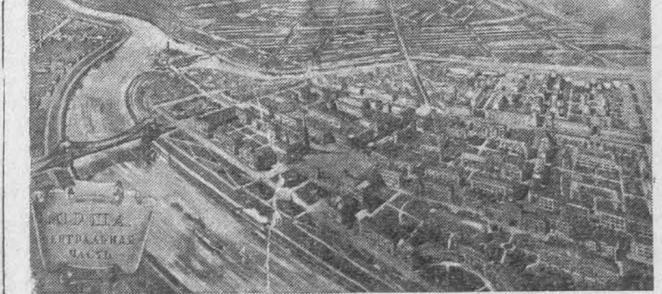
Улічваючы прыродна-гістарычныя ўмовы і сёнешнюю структуру Оршы, асноўнае

раёнаў горада, падзеленыя паміж сабой ракой Дняпро, ракой Оршыца і чыгуначнымі шляхамі, гарадскі план Оршы, выкарыстоўваючы існуючыя вуліцы і робячы новыя прабіўкі, паўнаўважана калектывам архітэктараў і інжынераў шырынёй ў 30 метраў, па якой будзе курсіраваць трамвай. Шырыня асноўных магістралей горада—вуліц Леніна і Сталіна — праектуецца ў 36 метраў, другарадных магістралей (Савецкая вуліца і інш.)—26 метраў, шырыня жыллёвых вуліц горада — ад 12 да 26 метраў, у залежнасці ад раёна забудовы.

У адпаведнасці з прынятым запіраваннем, забудова горада размяркоўваецца наступным чынам: трохпавярховыя буды-

кі—20 процантаў, двухпавярховыя—30 процантаў і аднапавярховыя—50 процантаў. Праект дазваляе ў горадзе будыць і вышэй трох паверхаў, калі гэта патрабуюць архітэктурна-кампазіцыйныя меркаванні.

Планіровачная структура горада ў мэтах адраўнення і стварэння лепшых умоў для жыцця насельніцтва паўнаўважана зялёнымі насаджэннямі грамадскага карыстання. Выкарыстоўваючы маляўнічыя берагі ракі Дняпра, праект прадугледжвае ў цэнтральным раёне паміж вуліцамі Леніна і Дняпром будаўніцтва агульнагарадскога парка, які зробіцца цэнтрам культурнага адпачынку насельніцтва. У парку намечана будаўніцтва поўнага

Праект новай Оршы.

фізкультурнага комплексу. Аднаўляюцца па-варварску знішчаныя фашысцкімі вандамі гарадскія скверы ў цэнтры Оршы і ў раёне станцыі Усходня. Гэтыя скверы будуць лепшымі зялёнымі куткамі, дзе працоўныя будуць праводзіць свой адпачынак.

Праектам прадугледжваецца стварэнне сквераў у кожным жыллёвым раёне горада. Добраўпарадкаванымі і азялененымі ўзбярэжжамі Дняпра і Оршыцы, а таксама вуліцамі зялёныя масівы горада будуць звязаны з вялікімі прыгараднымі зялёнымі масівамі. Рэалізацыя плана зялёнага будаўніцтва надае гораду выключную маляўнічасць і непараўнальна палепшыць яго санітарна-гігіенічны рэжым.

У праекце планіроўкі правільна і рацыянальна вырашаны пытанні размяшчэння прамысловасці і адміністрацыйных будынкаў. Захоўваючы асноўныя існуючыя прамысловыя прадпрыемстваў. Такое размяшчэнне прамысловасці знаходзіцца ў поўнай адпаведнасці са складаным жыллёвым раёнам горада і забяспечвае раўнамернае размеркаванне працоўных па месцах іх работы.

Для забеспячэння нармальнай сувязі паміж прамысловымі і жыллёвым раёнамі праектам намечаецца будаўніцтва трох ю-

ных пуцэправодаў у месцах перакрывавання чыгуначных шляхоў з асноўнымі магістральмі горада, а таксама перабудова існуючага пуцэправода па вуліцы Сталіна ў сувязі з ператварэннем гэтай вуліцы ў галоўную магістраль горада.

Асноўным відам гарадскога транспарта плануецца трамвай, які па калектыва магістралі горада і радыяльных напрамках па вуліцах Сталіна, Леніна, Савецкаму і Магілёўскаму шасе звязвае ўсе жыллёвыя і прамысловыя раёны горада. На першую чаргу ў Оршы прадугледжваецца праектам аўтобусная сувязь, якая ўжо часткова існуе. Пасажырскія рачныя вакзал размяшчаюцца ў цэнтральнай частцы горада, а рачная грузавая прыстань праектам прадугледжваецца ўніз па плечыню ракі Дняпра, на поўдзень ад ільокамінара.

Жыллёвыя і адміністрацыйныя будынк раёнаў капітальнай шматпавярховай забудовы забяспечваюцца вадою шляхам хатніх правадак, а раён індыўідуальнай аднапавярховай забудовы — вадою з вулічных вадакалонак.

Праект намечае правядзенне вертыкальнай планіроўкі ў паўночным раёне горада і ў раёне станцыі Усходня.

У праекце планіроўкі горада Оршы, зацверджаным урадам Беларусі, вырашана вялікая задача сёнешняга і будучага Оршы.

Галоўны рэдактар М. ГОРЦАУ.
Рэдакцыя: М. БЛІСЦІНАУ, В. ВІТНА (НРЫСЬНО)—нам. галоўнага рэдактара, М. НАЦАР, П. ПАДНАВЫРАУ, П. ПАНЧАНКА, М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, К. САННІКАУ.